

ผลการเรียนรู้การวางแผนยุทธศาสตร์ ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ของนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยพะเยา

The Effect Of Learning By Doing On Strategic Planing Of Science (Public Health) Students, Univercity Of Phayao

ประจวบ แหลมหลัก
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ในรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้คือนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 41 คน เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยแผนการสอนที่ประกอบด้วยการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชน แบบสอบถาม แบบประเมินคุณภาพของแผนกลยุทธ์ และแบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการพรรณนาข้อมูล และใช้สถิติ one-sample t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างความรู้และทัศนคติหลังเรียนกับเกณฑ์มาตรฐาน และใช้ paired-sample t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างความรู้และทัศนคติก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่านิสิตมีความรู้และทัศนคติหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และมีความรู้และทัศนคติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นิสิตสามารถวางแผนกลยุทธ์ตั้งแต่

การวิเคราะห์องค์การ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ การกำหนดกลยุทธ์ การจัดทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนทั้งภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงว่าการเรียนการสอนแบบลงมือปฏิบัติจริงช่วยให้นิสิตเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความพึงพอใจต่อการเรียน

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง การวางแผนกลยุทธ์

Abstract

This quasi-experimental research aimed to study the effect of learning by doing on strategic planning in 324342; public health administration, School of Medicine, University of Phayao. The target groups were 41 parallel program ; public health and laws students who registered in the second semester of the year 2016. The research instruments were theoretical and practical lesson plan, questionnaire, strategic plan evaluation form and satisfaction evaluation form. Data was analyzed by computer program using frequency, percentage, mean and standard deviation for describing data and using one-

sample t-test and paired-sample t-test for comparing data. The result showed that the students' knowledge and attitude score after learning higher than standard level and before learning score. They were able to analyze organization, vision, mission, goal, strategy and strategy map correctly. They satisfied in learning process at high level. The results confirm that learning by doing is good for learning efficiency and satisfaction.

Keyword : Learning by doing, strategic planning

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตราที่ 22 ได้กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และมาตราที่ 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545)

ตามเกณฑ์การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 ที่กล่าวถึง พันธกิจที่สำคัญที่สุดของสถาบันการศึกษาคือการผลิตบัณฑิตหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพมีคุณลักษณะตามหลักสูตรที่กำหนดการสอนในยุคปัจจุบันใช้หลักการของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และพัฒนาความรู้ได้ด้วยตนเองรวมทั้งมีการฝึกและปฏิบัติในสภาพจริงของการทำงานเชื่อมโยงประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้เข้ากับสังคมมีการจัดกิจกรรมและกระบวนการให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ประเมินและสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพโดยสะท้อนจากการที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาหรือเลือกทาโครงการหรือชิ้นงานตามความสนใจในขอบเขตเนื้อหาวิชานั้นๆ (ณัฐพงษ์ ฉายแสง ประทีป, 2558)

จากแนวคิดดังกล่าวจึงได้เกิดแนวทางการเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติหรือ learning by doing ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่มีแก่นแท้ทักษะปฏิบัติเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้หรือข้อค้นพบใหม่เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความใฝ่เรียนรู้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนอกจากนี้การสอนแบบลงมือปฏิบัติยังช่วยเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนรู้เช่น แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มการมีทักษะการถ่ายโยงความรู้ (Transferable Skills) (Evans & Abbott, 1998 อ้างถึงใน ณัฐพงษ์ ฉายแสง ประทีป, 2558) ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้และรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

รายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข (Public Health Administration) เป็นวิชาในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขแขนงอนามัยชุมชน มีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ จำนวนหน่วยกิต 2 หน่วยกิต 2 (1-2-3) กล่าวคือมีการเรียนภาคทฤษฎีจำนวน 1 หน่วยกิต หรือ 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลา 16 สัปดาห์ และภาคปฏิบัติจำนวน 1 หน่วยกิตหรือ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลา 16 สัปดาห์ (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2559) ซึ่งสิ่งที่สะท้อนผลลัพธ์ของการเรียนการสอนที่สำคัญคือ นิสิตสามารถนำความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างสมดุล ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาผลการ

เรียนรู้การวางแผนยุทธศาสตร์ ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงของนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) มหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนของสาขาวิชาอนามัยชุมชนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้มีทักษะในการนำความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะนำไปใช้ได้ในการวิชาอื่น ๆ ในการศึกษาต่อและในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อผลการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ในรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อ

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนิสิตจากวิธีการสอนแบบลงมือปฏิบัติเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ในรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข (Public Health Administration) ประกอบด้วยความรู้เรื่องแผนกลยุทธ์ ทักษะต่อการจัดทำแผนกลยุทธ์ คุณภาพของแผนกลยุทธ์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตจากวิธีการสอนแบบลงมือปฏิบัติเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ในรายวิชา 32434 การบริหารสาธารณสุข (Public Health Administration)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ในรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้คือนิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณาจารย์นิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 41 คน โดย

ภาคทฤษฎีเรียนในห้องเรียนของมหาวิทยาลัย ส่วนภาคชุมชนแบ่งกลุ่มนิสิตออกเป็น 3 กลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มละ 13-14 คน ฝึกปฏิบัติที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้วยเคียน ตำบลแม่กา จำนวน 2 กลุ่ม (เข้าศึกษาไม่พร้อมกัน) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาจำนวน 1 กลุ่ม ซึ่งการฝึกปฏิบัติจริงในชุมชนผู้สอนได้มอบหมายให้นิสิตประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยตนเอง

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย

1. แผนการสอนรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุข เรื่องการวางแผนกลยุทธ์ ที่ประกอบด้วย การสอนภาคทฤษฎีเรื่องความหมายของแผน ประเภทของแผน กระบวนการวางแผนกลยุทธ์ และการประเมินผล และการสอนภาคปฏิบัติประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติตามแบบฝึกหัดในชั้นเรียน และแผนการฝึกปฏิบัติการวางแผนกลยุทธ์ในชุมชนคือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. แบบสอบถามการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบวัดวัดความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์ เป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นแบบวัดทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์
3. แบบประเมินคุณภาพของแผนกลยุทธ์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อพิจารณาคุณภาพของกิจกรรมตามกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การกำหนดเป้าประสงค์ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก การวิเคราะห์ SWOT Matrix การกำหนดกลยุทธ์ ในการพัฒนา การกำหนดแผนงานและโครงการ การจัดแผนงานและโครงการตาม Balance Score Card และการทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ โดยแบ่งเป็น

2 ข้อพิจารณาคือเหมาะสมแล้ว และต้องปรับปรุงจำนวน 10 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนสอนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ทั้งนี้เครื่องมือทั้ง 4 รายการได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนิสิตสาขาวิชาอนามัยชุมชนจำนวน 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ความเที่ยงโดยแบบวัดความรู้หาค่าความเที่ยงโดยสูตร KR20 ของคูเดอร์และริชาร์ดสัน (ปรานี หลาเบ็ญสะ, 2559) ได้ค่าความเที่ยง 0.72) ส่วนแบบวัดทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์และแบบประเมินความพึงพอใจ หาค่าความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (ปรานี หลาเบ็ญสะ, 2559) ได้ค่าความเที่ยง 0.84 และ 0.90 ตามลำดับ

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและใช้สถิติดังนี้

1. การพรรณนาลักษณะทางประชากร ความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์ คุณภาพของการวางแผนกลยุทธ์และความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างความรู้และทัศนคติก่อนและหลังเรียนใช้สถิติ paired t-test ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการคำถามปลายเปิดและการอภิปรายปัญหาการเรียนการสอนโดยการวิเคราะห์สาระ (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร พบว่า ส่วนใหญ่เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 85.4 อายุ 21 ปี ร้อยละ 58.5 เรียนในสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ (อนามัยชุมชน) คู่ขนานนิติศาสตร์ ร้อยละ 75.6 ภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ ร้อยละ 70.7 รองลงมาคือจังหวัดภาคอีสาน ร้อยละ 19.5

ผลการเรียนกลุ่มที่มากที่สุดระหว่าง 2.00-2.49 ร้อยละ 39 และกลุ่มเป้าหมายทุกคนไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์มาก่อน

2. ความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์ พบว่า ก่อนการทดลองนิสิตมีความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์เฉลี่ย 11.61 คะแนน (SD=2.91) ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 61 ที่เหลือมีความรู้ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 39 หลังเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์เฉลี่ยสูงกว่าเดิมเป็น 15.49 คะแนน (SD=2.08) ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 70.7 รองลงมาที่มีความรู้ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 29.3 เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่านิสิตมีความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($t=-11382$, $df=40$, $P \text{ value}= 0.01$) โดยเมื่อเปรียบเทียบความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคือ 12 คะแนน (ร้อยละ 60) นิสิตมีความรู้สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทุกคน

3. ทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ พบว่า ก่อนการทดลองนิสิตมีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ว่ามีความยากภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($X = 4.62$, $SD=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีทัศนคติว่ากิจกรรมที่มีความยากสูงสุดคือ SWOT Matrix ($X=4.85$, $SD= 0.36$) รองลงมาคือ รองลงมาคือการจัดแผนงานและโครงการตาม Balance Score Card ($X= 4.73$, $SD.= 0.50$) เมื่อแบ่งกลุ่มพบว่านิสิตทุกคนมีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ว่ามีความยากอยู่ในระดับสูง หลังเรียนนิสิตมีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ว่ามีความยากภาพรวมอยู่ในระดับสูงเช่นเดิมแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ($X= 3.74$, $SD.= 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีทัศนคติว่ากิจกรรมที่มีความยากสูงสุดคือ SWOT Matrix ($X= 3.95$, $SD.= 0.50$) รองลงมาคือการทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ ($X= 3.83$, $SD.= 0.44$) และการจัดแผนงานและโครงการตาม Balance Score Card ($X= 3.83$, $SD.= 0.59$) เมื่อแบ่งกลุ่มพบว่านิสิตส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ว่ามีความยากอยู่ในระดับสูงแต่มีจำนวนที่ลดลงจากก่อนเรียนคือร้อยละ 61 ที่เหลือ

ร้อยละ 39 มีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ว่ามีความยากอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความแตกต่างพบว่านิสิตมีทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ($t=53.38$, $df=40$, $P \text{ value}= 0.01$) เมื่อเปรียบเทียบความรู้หลังเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคือค่าเฉลี่ย 3.50 นิสิตมีทัศนคติสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำทุกคน

3. คุณภาพของการวางแผนกลยุทธ์ พบว่า นิสิตได้ฝึกปฏิบัติการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนางานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 3 งาน โดยกลุ่มที่ 1 พัฒนางานอนามัยแม่และเด็ก กลุ่มที่ 2 พัฒนางานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และกลุ่มที่ 3 พัฒนางานดูแลผู้ป่วยโรคเบาหวาน ผลของการวางแผนพบว่าแต่ละกลุ่มมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงในทุกขั้นตอน แต่มีกิจกรรมที่ต้องปรับปรุงคือการวิเคราะห์องค์กร กล่าวคือนิสิตไม่สามารถกำหนดปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่สำคัญได้อย่างคมชัดจึงส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่นคือ SWOT Matrix การกำหนดกลยุทธ์ การกำหนดโครงการ และการทำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์

4. การระดับความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับสูง ($X=4.43$, $SD.= 0.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูงในทุกประเด็นการประเมิน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98-4.85 สำหรับประเด็นนิสิตมีความพึงพอใจสูงสุดสามอันดับแรกคือ 1) การดูแลของอาจารย์ผู้สอน 2) การวางแผนกลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในอนาคต 3) ประสิทธิภาพที่ได้จากการปฏิบัติจริงและความเหมาะสมของการจัดของที่ระลึกสำหรับผู้ให้ข้อมูล (อันดับที่ 3 กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจเท่ากัน 2 ประเด็น) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85, 4.68 และ 4.66 ตามลำดับ ส่วนประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่ำสุดคือความเหมาะสมของการจัดจำนวนนิสิตในแต่ละกลุ่มโดยมีค่าเฉลี่ย 3.98

5. ผลจากการอภิปรายปัญหาของการดำเนินการมีประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียน คือ ระยะเวลาเริ่มดำเนินการนิสิตบางคนมีทัศนคติไม่ดีต่อการออกชุมชน การจัดทำหนังสือประสานงานมี

หลายขั้นตอน สมาชิกมีจำนวนมากเกินไป ที่สำคัญที่สุดคือการขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT Matrix และการแปลงผล SWOT Matrix ไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน ซึ่งต้องเสียเวลากับกิจกรรมส่วนนี้ค่อนข้างมาก

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนิสิตด้านความรู้พบว่านิสิตมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาผลการสอบหลังเรียนพบว่านิสิตทุกคนมีความรู้เรื่องการวางแผนกลยุทธ์เกินเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำคือร้อยละ 60 จึงกล่าวได้ว่าการสอนแบบลงมือปฏิบัติส่งผลทำให้นิสิตมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของเจนศักดิ์ คชนิล และ ยมลภัทร ภัทรคุปต์ (2556) ที่ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนรู้ในห้องเรียนของนิสิตสาขาบริหารงานก่อสร้างหรือการวิจัยของจารุกิติ์ สายสิงห์ (2558) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนรายวิชาการบริหารสารสนเทศ 2 โดยเน้นรูปแบบฝึกปฏิบัติจริงการทดสอบหลังเรียนมีนิสิตผ่านเกณฑ์จำนวน 56 คนคิดเป็นร้อยละ 90.32 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2558) ที่ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติในรายวิชา TMT423 ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่พบว่า การเรียนแบบลงมือปฏิบัติพบว่าผู้เรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไปจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 55 ของผู้เรียนทั้งหมดโดยมีผู้เรียนจำนวน 4 คนที่มีผลการทดสอบร้อยละ 80 ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 14.81 ของผู้เรียนทั้งหมด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคะแนนหลังเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยไม่สูงมากนักทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์เป็นเรื่องใหม่ มีความสลับซับซ้อน แต่ต้องเรียนรู้ในระยะเวลาสั้น อาจส่งผลทำให้นิสิตยังมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งเพียงพอ

2. ผลการศึกษาของนิสิตด้านทัศนคติต่อการวางแผนกลยุทธ์ พบว่านิสิตมีทัศนคติต่อการแผน

กลยุทธ์ว่ามีความยากลดลงจากเดิม และแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องจากนิสิตได้รับความรู้และมีการปฏิบัติที่ทำให้ส่งเสริมให้มีความเข้าใจมากขึ้น จึงส่งผลทำให้นิสิตมีทัศนคติที่ดีต่อการวางแผนกลยุทธ์มากขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายตามทฤษฎี KAP ได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมจะมีลักษณะเป็นเส้นตรง กล่าวคือ ความรู้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและจะส่งผลไปยังการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องทัศนคติ กล่าวคือ ทัศนคติเป็นผลพวงจากการเรียนรู้ และการได้รับข่าวสารต่างๆ ผ่านประสบการณ์ตรงหรือกระบวนการทางสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีผลต่อการตอบสนองสิ่งนั้น อรรถวรรณ ปิลาพันธ์โอภาส (2542 อ้างถึงในธัญญชล บุญยิม (2555))

3. การประเมินคุณภาพของแผนกลยุทธ์ที่นิสิตทำขึ้นพบว่า มีบางกิจกรรมที่ปรับปรุง เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT Matrix และการแปลงผล SWOT Matrix ไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากรายวิชานี้มีเนื้อหาหลายส่วน นิสิตจึงมีเวลาในการปฏิบัติกำวางแผนกลยุทธ์ไม่มากพอซึ่งสามารถอธิบายตามทฤษฎีการเรียนรู้ของไทเลอร์ ได้ว่าคนเราจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการจัดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง มีการจัดช่วงลำดับ และมีการบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม (รัตติพงษ์ ใจมหา, 2560) ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวจึงทำให้นิสิตไม่สามารถปฏิบัติได้เต็มที่ควร

4. จากการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนพบว่าโดยรวมนิสิตมีความพึงพอใจในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจารุกิตติ์ สายสิงห์ (2558) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนรายวิชาการบริหารสารสนเทศ 2 โดยเน้นรูปแบบฝึกปฏิบัติจริงที่พบว่านิสิตมีความพึงพอใจภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการดูแลของอาจารย์ผู้สอนมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินผู้สอนในระบบการประเมินผู้สอนออนไลน์

ที่พบว่านิสิตประมาณอาจารย์ผู้สอนในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.73 ในส่วนของประเด็นที่นิสิตมีความพึงพอใจต่ำสุดคือความเหมาะสมของการจัดจำนวนนิสิตในแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากการแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 13-14 คน จากการสัมภาษณ์นิสิตหลังการดำเนินกิจกรรมนิสิตสะท้อนว่าการแบ่งกลุ่มใหญ่ส่งผลกระทบต่อการแบ่งงาน การนัดหมายในการออกชุมชนเนื่องจากนิสิตมีเวลาว่างไม่ค่อยตรงกัน รวมถึงการเดินทางเนื่องจากมหาวิทยาลัยมีนโยบายไม่ให้นิสิตนำรถจักรยานยนต์มาใช้ระหว่างการเดินทางภายในมหาวิทยาลัย

ดังนั้นจากผลการวิจัยอาจสรุปได้ว่าการสอนเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ในรายวิชา 324342 การบริหารสาธารณสุขควรมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. มีการชี้แจงว่าการวางแผนกลยุทธ์เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในอนาคตและการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงต้องลงมือปฏิบัติ
2. มีการวางแผนการปฏิบัติร่วมกันระหว่างผู้สอนกับนิสิตโดยเน้นการทำแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสม เช่น การแบ่งกลุ่ม การกำหนดชุมชนเป้าหมาย เป็นต้น
3. มีการทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้อิงจุดแข็งของนิสิต
4. มีการบรรยายเนื้อหาโดยเน้นที่ การวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT Matrix และการแปลงผล SWOT Matrix ไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการทำงาน
5. ผู้สอนต้องประสานชุมชนเป้าหมายเบื้องต้น ควรเป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้สอนหรือสถาบัน จากนั้นให้นิสิตฝึกประสานงานด้วยตนเอง แต่ผู้สอนต้องให้คำแนะนำแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน มีกระบวนการสนับสนุนการทำงานที่เหมาะสมเช่น การอำนวยความสะดวกในการทำหนังสือประสานงาน การเดินทาง เป็นต้น
6. มีการเวทีนำเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างกัลยาณมิตร การให้คำแนะนำเชิงสร้างสรรค์ ไม่ตำหนิให้เสียบรรยากาศ

7. จัดกิจกรรมเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานกลุ่ม เช่นมีการรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น
8. ผู้สอนต้องคอยดูแล ต้องคอยกระตุ้น ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาตลอดกระบวนการเรียนรู้ และที่สำคัญคือมีเวลามากพอที่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกจนเกิดความชำนาญ

เอกสารอ้างอิง

- จารุกิตต์ สายสิงห์. (2558). ผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอนรายวิชาการบริหารสารสนเทศ 2 โดยเน้นรูปแบบฝึกปฏิบัติจริง. *The 1st National Conference on Technology and Innovation Management NCTIM 2015* |RajabhatMahaSarakham University | MahaSarakham| Thailand | 12–13May 2015.
- เจนศักดิ์ คชปิลและยมลภัทร ภัทรคุปต์ (2556). การศึกษาเปรียบเทียบวิธีการเรียนการสอน 3 รูปแบบวิชาการเขียนแบบสถาปัตยกรรมสำหรับนิสิตหลักสูตรบริหารการก่อสร้าง. *วารสารเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม* ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 เลขหน้า : 82-89 ปี พ.ศ. : 2556.
- ธัญญชล บุญยิ้ม (2555) ปัจจัยที่มีต่อกระบวนการยอมรับระบบแลกเปลี่ยนข้อมูลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2558) ผลการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติในรายวิชาTMT423 ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2560 จากเว็บไซต์ <https://www.spu.ac.th/tlc/files/2015/12/nattapong-ch.pdf>
- ปราณี หลาเบ็ญสะ (2559) การหาคูณภาพเครื่องมือจัดและประเมินผล. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2560 จากเว็บไซต์ <http://edu.yru.ac.th/evaluate/attach/14655510032015>
- มหาวิทยาลัยพะเยา, (2559) คู่มือนิสิตระดับปริญญาตรี ปริญญาตรีคู่ขนาน 2 ปริญญา และปริญญาตรีควบปริญญาโท. เอกสารอัดสำเนา
- รัตติพงษ์ ไจมหา (2560). ทฤษฎีการเรียนรู้และระบบการสอน. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2560 จากเว็บไซต์ <https://prezi.com/nnz40gikkcc/presentation/>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 2545. *หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สมศ.